

Tájékoztató a Szeniorok Tanácsa üléséről

Az OEE. *Szeniorok Tanácsa* soron következő ülését 2005. május 24-én Budapesten tartotta. Az elnök köszöntötte a tagságot és felkérte a jelenlévőket, hogy kegyelettel emlékezzünk az időközben elhunyt *Abonyi István* kollégánkra, szenior tagtársunkra.

A tiszteletadás után az elnök üdvözlötte: *dr. Ángyán József egyetemi tanár urat, a Szent István Egyetem Intézetvezetőjét, és örömet fejezte ki, hogy „A vidékfejlesztésben az erdőtelepítés agrárszemléletű lehetőségei” címen megkezdett témában folytatódhat a szakmaközi együttgondolkodás, ill. egy olyan információcsere, amely nélkülözhetetlen az egységes szemléletű érdekérvényesítés módjának felismeréséhez.*

A bevezető gondolatok szemléletesen és gyakorlatiasan érzékeltették azokat a kritikus kérdéseket, amelyek szakunk szempontjából is lényegesek és fontosak. Megvilágította azokat az uralgó kockázati tényezőket és nehézségeket, amelyek ismerete nélkül lehetetlen érvényesíteni a szakma érdekeit, egyúttal szolgálni a vidék és az ország gazdasági stabilitását.

Az előző alkalommal említett *dél-amerikai tőkés, nagybirtok modellben* néhány ezer regisztrált gazdasági egységben gondolkodnak. Ilyen felfogásban igen sok mező-, erdőgazdasági vállalkozó kiesne a hazai, mintegy 760 ezer egyéni, ill. 7800 társas vállalkozás kezelésében lévő mezőgazdasági terület művelési lehetőségéből. Az dél-amerikai jellegű módszerrel 300-nál kevesebb 500 ha-t meghaladó gazdasági egység uralhatná ezt a területet. Az uralgó mennyiségi támogatással számos felbecsülhetetlen káros jelenség következne (foglalkoztatás-csökkenés, migráció-felerősödés, monokultúrák „sivatagosító” következményeivel stb.) az arányaiban elenyésző, de kétségtelen technológiai húzó hatásaival. Továbbra is a nagyoknál, ill. az integrátornál maradna a profitcentrum (termelőeszköz-forgalmazás, raktározás, értékesítés stb.) és a kicsik egyre jobban kiszolgáltatottá válnának. A nagytőkét az EU-támogatásokból származó extraprofit érdekli, amelyből a társadalomnak semmi haszna. A támogatásokért folyó, a nagytőke és a nemzeti társadalmak közötti harc még nem dőlt el, hiszen a helyi közösségek és a globális tőke erői feszülnek egymásnak. Az ilyen leépülés megengedhetetlen lenne Európa gaz-

dasága, de kulturális viszonylatában is, mert silányítaná nem csak a gazdasági hatékonysági eszközrendszerét, de a sokszínűségében rejlő emberi minőséget is.

A másik EU-s modell az egyéni, kis és közepes gazdasági egységekre irányulna, ahol nem a művelt terület nagysága lenne a meghatározó (hiszen Európában az átlagos birtok méret 19 ha és az 50 ha-t meghaladó birtok aránya 8,6 %), hanem a vidékek sajátosságai, termékei és minősége kerülne a verseny középpontjába. A versenyképessé válást a társulások különböző formáival lehetne gyorsítani. Tapasztalati tényekkel igazolható, hogy a mezőgazdaság mindig is több volt, mint csak árutermelő ágazat. Gondozta és hasznosította a táj természeti adottságait. Az élelmiszer és más anyagok előállítása mellett munkát, megélhetést biztosított a vidék lakosságának. A helyi közösség számára olyan szociális szolgáltatásokat nyújtott, amelyek a kultúra meghatározó, importálhatatlan részeivé váltak és hiányukban kezdjük felismerni értéküket.

Az EU a változatos, természeti értékekben gazdag, vidéki térségek hosszú távú hasznosíthatóságához dolgozta ki a *többfunkciós agrármodellt*, – talán az időközben eluralkodó mennyiségi termelési funkció ellensúlyozására?!. A világ és az egészségesen gondolkodó értelmiség eljutott arra a felismerésre, hogy a vidéki táj és a környezet egyre fontosabb számára. Csakis a „zöld” ágazatok összefogásával, az adottságok és lehetőségek összehangolásával, kiaknázásával biztosítható felelősséggel a fejlődés fenntarthatósága. Azokat a műveleteket pedig, amelyek a termék, ill. szolgáltatások piacosítását segítenék (piackutatás, raktározás, forgalmazás stb.) társulás formájában úgy kell megszervezni, hogy az intézmény ne telepedjen a gazdálkodóra, hanem segítse azt szakmai felkészülésében, mind adminisztratív teendői végzésében.

Egyre nyilvánvalóbb felismerés, hogy a *természeti adottságok megőrzése és a mező-, erdőgazdálkodás egymásrautaltsága elkerülhetetlenül teszik a természeti és szabad javak életzerűbb hasznosításának az összehangolását. Az új megközelítésű környezethasználat átalakításában szükségszerű a következő alapvető célok területi harmonizációja;*

– természetmegőrzés, táj, ökoszisztéma, genetikai sokféleség fenntartása,

– gazdaság beillesztés, ökológiai és kulturális jelleget megőrző földhasználat, – társadalmi beágyazás, oktatás, nevelés, kutatás és lokális, nemzeti jellegű természetörzés. A mező- és erdőgazdaságok az élelmiszer és nyersanyag termelése mellett előtérbe kerülnek a közösségek érdekeit szolgáló funkciók ellátása, amely rendszerek gyökeres átalakításához jelentős (80 %-os mértékű) kiegészítő közösségi források tartoznak.

E tekintetben fontos kérdés *miként tudunk a vidékfejlesztés irányába elmozdulni, amelyben az erdő is jelentős szerepet „játsszik”.*

A *többfunkciós európai agrármodell* egyebek mellett azt jelenti, hogy csökkennek az 1. pilléres, a termeléshez (mennyiséghez) kötődő támogatások és így a *források jelentős része átkerül az agrárkörnyezeti és 2., vidékfejlesztési pilléres* kifizetésekre, a *tájjgazdálkodási elemek támogatásaira. Az ebbe sorolható jelentősebb támogatott intézkedések;*

– tájjgazdálkodási agrárrendszerek földalapú támogatása,
– mezőgazdasági beruházások, termékek feldolgozása, értékesítésének támogatása,
– erdőtelepítések támogatása,
– vidéki térségek fejlődésének elősegítése,
– idősök korai nyugdíjazásának, ill. fiatal gazdálkodók támogatása,
– gazdálkodók oktatása, képzése informálása.

Ezen belül a *vidékfejlesztés* eszköztárát, a nemzeti stratégiák *batácsspektrumát négy „tengely” mentén szélesíti* az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) keretéből.

A *versenyképességet segítő intézkedéseink belül:* a humán erőforrások; (oktatás, szaktanácsadás, higiéniai megfelelés, vállalatirányítás stb.), tőke támogatás; (mezőgazdasági/erdészeti beruházás, infrastruktúra fejlesztés stb.), termékek minőségi és biztonságos előállítása; (környezetvédelmi megfelelés, minőségellenőrző program elősegítése stb.), átmeneti támogatás (önellátó gazdaságok, termelői csoportok felállítására stb.), *részarány: 15 %.*

Mező- és erdőgazdasági földhasználatot segítő forráslehetőség; Mg-i területek fenntartható használatának ösztönzése (kedvezőtlen adottságú térségek, Natura 2000 mg-i területeken; állatjóléti, ill. nem produktív beruházások.), *Erdőgazdasági területek fenntartható*

basználatának ösztönzése; (erdősítés mg.-i területeken, agroerdészet, Natura 2000 erdőterületeken környezetgazdálkodás, termelési potenciál javítása stb.), *részaránya: 25 %.*

Vidéki életminőség javítását, új tevékenységeket szolgáló intézkedések: életminőség javításához (szolgáltatások fejlesztése, falufejlesztés, kulturális örökség védelme, szakképzés stb.) kiegészítő tevékenységeken belül (mikro vállalkozások, turisztika, népi mesterségek stb.) *részaránya: 15%.*

A LEADER módszerrel az előzőek céljainak megfelelő területeken adódik további lehetőség, amelynek *részaránya: további 7 %.*

Ismertetésre kerültek még azok a további támogatási lehetőségek, amelyek más feltételekhez kötöttek. Külön megvilágítva azokat, amelyek a hogyanhoz és nem a mit, ill. mennyit termeléshez kötődnek. Bár a vázlatosan leírtakból is kitűnik, hogy a támogatások súlypontja a sajátosságokra helyeződött nem csökkent a lokális, nemzeti szerep sem, hanem növekedett. Tehát van *EU-s lehetőség* cca. 65%-nyi, illetve további 35 %-nyi bármely más tengelyhez kapcsolódóan, *csak a tájékozódást és felkészültséget kellett volna jól megszervezni.* A gondot az jelenti, hogy a lehetőségek megismerésétől sajnos nemcsak a társadalom érdekelt rétegei, de még a szakmai körök is lemaradtak. Ezt a szerepet és a gazdák segítségét szolgálta volna a falugazdász intézménye, amely mintegy 1350 körzetig kiépült, de meg gondolatlanul a politika áldozataivá váltak, 400 körzetre kívánták csökkenteni, amit végül 600-ban sikerült „kialkudni”.

Az előadó végezetül a valós helyzetből származtatható jövőképet meghatározó, -minden „színű” kormányzatra érvényes- következő feladatokat vázolta fel ;

Elsőrendű feladat *a környezetbarát, biztonságos élelmiszerek termelése*, az EU többfunkciós, vidékpolitika irányelvei mentén, a helyi gazdaság és táj adottságok sokoldalúsága megőrzésével, a vidéki lakosság és munkahelyei megtartásával.

A támogatások súlypontja helyeződjön át a vidék fejlődését segítő elemekre úgy, hogy a feltételeket ne a volumen, a „mit” és „mennyit”, hanem a „hogyan” termeljen a gazda/gazdaság, amelynek akkor 80 %-át az EU fizeti és 20 %-át kell nemzeti forrásból fedezni.

Az elvonások rendszere – az adópolitika és közterhek megállapításával – *szolgálja a minőségi gazdálkodási formák versenyképessé tételét*, a kevesebb

anyag és energia felhasználását valamint a környezet kíméletét.

A *termőföld* forgalmát – öröklési, bérleti feltételeit – úgy kell szabályozni, hogy az *a belőle élők biztonságát szolgálja.* A gazdaságnak viszont optimális méreteket kell meghatározni.

A hazai gazdák *földpiaci versenyképességének*, esélyegyenlőségének *az érdekét szolgálóan el kell indítani* hosszú futamidejű *bitelprogramokat*, illetve létre kell hozni az ezt támogató intézményrendszert, gazdabank-hálózatot.

A termelés és a piac életszerű működéséhez arányos érdekeltiségi feltételeket kell kidolgozni, amelynek elősegítésére termékpályás szövetkezeti hálózatot kell építeni (régii „Hangya” szöv. stb.).

A vidék fejlődése, megtartó erejének növelése érdekében olyan *szellemi és fizikai infrastruktúra-hálózatot* kell (tanácsadó, képző, szolgáltató stb.) *ki alakítani*, amelyek szervező, ösztönző hatása mellőzhetetlen legyen.

Az új felfogású jövőkép társadalmi szükségesség. A minőségi rendszerváltás minden rétegnek alapvető érdeke, mert egyaránt érinti a városi és vidéki lakosság sorsát. A folyamatok alakulása, eredményessége összefügg azzal, hogy milyen szövetkezésre lesznek képesek az önkormányzatok, az értelmiség, ill. a szakértelmiség és a civil szerveződések.

Az előadást nagy érdeklődés fogadta és a kapott ismereteket meglepedéssel nyugtázták; *Halász Aladár, dr. Szász Tibor, Zatlureczky Lajos.* Kiegészítő észrevételekben a reális helyzetelemzést kiemelve megköszönték a vidéki társadalom valós lehetőségeire, a nemzeti megmaradás módjaira vonatkozó reménykeltő iránymutatást, az életképességünk erdővel való összefüggését. Az elnök a napirend zárásaként a jelenlévők nevében a „Gyökerek és Lombok” c. kiadvány utolsó kötetének átnyújtásával köszönhetette meg *dr. Ángyán* professzor úrnak az értékes előadást.

A 2. napirend keretében *Haják Gyula* szenior tagtársunk mondta el „hagyatékolható gondolatait, *tapasztalatait*”. Az életpálya vázolója során olyan eseményekről hallottunk, amelyek emberiségügyi vonatkozásban világították meg az átértelmezett viszonyait, a soproni szellemiség korlátokon átható, megtartó, a szakmaiságot szolgáló erejét. Az, hogy a múlt század második felének jelentősebb részében az erdészszakma maradányt alkotott a 8 %-nyi erdőültettségünk emelésével, a különböző műszaki infrastruktúra és technológiák kifejlesztésével, az nem vitatható. A közreadott igen fordulatos gondolatok rá

mutattak arra, hogyha erkölcsben, szellemiségben közel állunk egymáshoz akkor eredményesebbek lehetünk. A dolgok megvalósításában a főnöki, munkatársi viszonyulások „kimenetele” mennyire személyiség-, türelem-, intelligencia- és kollégialitás-függő. Ha képesek vagyunk a folyamatok, a tapasztalatok higgadt elemzésére, a korrekt kapcsolatok ápolására, igényes munkavégzésre, akkor megteremthető az alkotó légkör. Az ilyen légkörben a nehézségek könnyebben leküzdhetők. Az esetenkénti kilátástalanságokon az ilyen kapott, megszerzett és gondozott soproni, selmeci szellemiségre épült barátság segítette át, amelyet a jövő szakmai generációknak őszinte szívvel ajánlunk.

A következő napirend keretében az elnök tájékoztatást adott a Szeniorok munkatervének teljesüléséről, illetve az őszi Bükki NP.-ba tervezett program (előzetesen) szeptember. végére előirányzott időpontjáról. Javaslatok alapján előterjesztette, hogy *dr. Ghimesy László* a megüresedett állandó tagok sorába, illetve *Schmotzer Andrást* az állandó meghívottak (póttagok) sorába válasszuk. A javaslatot a Sz. Tanács egyhangúlag megszavazta.

Az előadást követő észrevételek alapján a következő állásfoglalás alakult ki:

A *Szeniorok Tanácsa* hívja fel az Elnökség figyelmét, hogy az elhangzott előadás témáját egyesületi összejegyzéssel tűzze napirendre. Az erdővel összefüggő támogatási források pályázataihoz a vidékfejlesztés keretében igen jelentős gyakorlati útmutatást kaphatnak az ágazat érintettjei.

Dr. S Nagy László
elnök

Bán István: A medve karmai között

Ez a könyv egy hegyi vadász apának, fiának és az unokájának medve-, kőszáli kecske-, hiúz-, farkas-, siketfajd-, nyírfajd-élményeit tartalmazza vadásznapló-szerű kézírással, fiatalok és gyerekek rajzaival kevés példányban.

Ha valaki szeret Erdély rengetegeiben képzeletben vadászni, feltétlen vegye meg a könyvet.

Az eddig megjelent kötetek:
Vadóc vakációk,
Harc az elemekkel,
Salonkavárás,
Szarvasbögés,
Zimankó.
Beszerezhető a szerzőnél.